

Europarlamentaarikko
Sari Essayah

Juhlapuhe UNIFEMin Lapinlahden paikallistoimikunnan 20-vuotisjuhlassa
24.10.2009

Arvoisat juhlavieraat, hyvät UNIFEMin jäsenet ja työn ystävät

Juhlimme tänään 20 vuotta täyttävää UNIFEMin Lapinlahden paikallistoimikuntaa. Tuntuu kuin siitä olisi vain hetkinen, kun kokoontuimme valtuustosaliin kuulemaan valovoimaisen Helvi Sipilän puhetta paikallistoimikunnan perustamiskokouksessa. Luulen, että monia meitä paikalla olleita innosti ajatus siitä, että me tavalliset erikäiset tytöt ja naiset voimme olla tekemässä jotain ruohonjuuritasolla ja siten auttaa kehitysmaiden naisia ja lapsia heidän arkensa parantamisessa. Muistan itse nuoruuden innolla ajatelleeni, että kun ne poliitikot eivät saa maailman hädän edessä aikaiseksi kuin komiteoita ja mietintöjä, niin tähän UNIFEMin toimintaan haluan mukaan, kun tässä pääsee oikeasti tekemään jotain hyödyllistä!

UNIFEMin työssä on haluttu pelkän akuutin avun sijasta aina vaikuttaa myös koko yhteisön pitkäjänteiseen hyvinvointiin hankkimalla naisille esimerkiksi ompelukoneita ja avustamalla osuuskuntien ja muun yritystoiminnan perustamisessa. Afrikkalainen sananlaskukin sanoo, että "antamalla nälkäiselle kalan, hänellä on ruokaa tänä päiväksi, mutta opettamalla hänet kalastamaan, hänellä on ruokaa loppuiksi".

Kuluneen parin vuosikymmenen aikana on monenmoista työtä tehty paikallisesti ja kannettu vastuuta myös järjestön hallituksessa saakka. En edes yritä olla objektiivinen arvioija kun väitän, että paikkakunnan kokoon nähden Lapinlahden paikallistoimikunta on varmasti yksi aktiivisimmista koko Suomen UNIFEMin mittakaavassa. Tästä kuuluu kiitos monille aktiivisille toimijoille, joilta ei ole myöskään ideoita puuttunut. Perinteisten kynttilöiden ja lautasliinojen ym. tuotteiden myynnin lisäksi, afrikkalaiset illalliset ja hyvän mielen messu-myyjäiset ym. tapahtumat ovat kartuttaneet avustuskassaa kehitysmaiden naisten hyväksi.

Hyvät kuulijat,

Yhteiskunnan arvot näkyvät siinä, miten se kohtelee heikoimpia jäseniään. Vastuu apua tarvitsevista yhteisön jäsenistä pohjautuu meille tuttuun ohjeeseen rakastaa lähimmäistä niin kuin itseään. Sitä voidaan kutsua myös yhteisvastuun periaatteeksi. Yhteisvastuu nousee jokaisen meidän asenteista ja elämänratkaisuista ja se ulottuu myös kotimaan rajojen yli. Kehitysapu ja toisaalta eriarvoisuuden ja syrjäytymisen torjunta täällä kotimaassa eivät ole millään tavoin vastakkaisia tavoitteita.

Oikeudenmukaista ja välittävää maailmaa ei synny, elleivät yksittäiset kansalaiset itse valinnoissaan ota huomioon lähimmäisiään niin lähellä kuin kaukanakin. Tämän UNIFEMin piirissä toimineet aktiiviset naiset ovat hyvin sisäistäneet ja myös lähteneet toteuttamaan visiota oikeudenmukaisemmasta maailmasta.

UNIFEMissa olemme halunneet työskennellä sen puolesta, että ihmisoikeuksia

kunnioitettaisiin kaikissa maissa ja että sekä naisilla että miehillä olisi yhtäläiset mahdollisuudet vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin.

Tiedämme, että kaikkein köyhimmissä maissa sukupuoleen kohdistuva syrjintä ja eriarvoisuus ovat korostuneet. Naisten tasa-arvon edistäminen on ollut keskeinen kehityspoliittinen tavoite 1980-luvulta lähtien. Silti naisten ja erityisesti tyttöjen ja nuorten naisten asema on paikoin jopa huonontunut. Globaalin talouskriisin myötä yhä useamman tytön kohtalo on ollut joutua ihmiskaupan uhriksi, lapsityövoimaksi tai seksiorjuuteen.

Haluamme kaikkien lasten pääsevän osalliseksi koulutuksesta. Etenkin tyttöjen aseman vahvistaminen on kestävä ja tehokas tapa tasoittaa globaalia eriarvoisuutta ja tukea köyhien maiden tulevaisuutta.

Haluamme vähentää äärimmäistä köyhyyttä ja estää kuolemia, jotka johtuvat aliravitsemuksesta, puhtaan juomaveden puutteesta tai helposti ehkäistävistä taudeista. Kansainvälisen yhteistoiminnan avulla pyrimme ehkäisemään sellaista sosiaalista, kulttuurista ja uskonnollista polarisoitumista, joka osaltaan luo maaperää terrorismille ja epävakaudelle. Tiedämme, että rauha on pitkälti oikeudenmukaisuuden tulos, sillä köyhyys ja epäoikeudenmukaisuus kylvät siemeniä sotiin ja luonnonvarojen tuhoamiseen.

Hyvät ystävät,

Pian kymmenen vuotta sitten, syyskuussa 2000 Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous allekirjoitti yhteisen YK:n vuosituhatjulistuksen, joka on 191 valtion sitoumus puuttua maailman epätasa-arvoon ja kehityksen ongelmiin.

Julistuksen allekirjoittajamaat, kuten Suomi, lupasivat vuoteen 2015 mennessä puolittaa äärimmäisen köyhyiden ja nälän, ulottaa peruskoulutuksen kaikille, edistää sukupuolten tasa-arvoa, vähentää lapsikuolleisuutta 2/3:lla, parantaa odottavien äitien terveyttä ja vähentää äitiyskuolleisuutta 3/4:lla, taistella aidsia, malariaa ja muita tauteja vastaan, tukea ympäristön kestävästä kehityksestä ja tuoda kehitykseen globaalin kumppanuuden.

Suomi sitoutui korottamaan omia ja koko EU:n alueen kehitysyhteistyövaroja 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Nyt jo on tiedossa, että suurin osa jäsenvaltioista ei saavuta edes välitavoitteita. Komission arvion mukaan 0,56 % välitavoite saavutetaan vuoden 2010 sijasta aikaisintaan 2012. Juuri tämä harmittaa: puhutaan kauniita, mutta todellinen politiikka on eri asia.

Pidän huolestuttavana, että EU:n komission tämän syksyiseen esitykseen kehityspoliittikan yhdensuuntaisuudesta sisältyi uusi käsite ns. "ODA-plus". Sen mukaan virallisten kehitysyhteistyövarojen yhteyteen alettaisiin laskea muitakin rahavirtoja kehitysmaihin. Näin on mahdollista hämärtää käsitteitä ja laskea mukaan kriisinhallintamenoja, ilmastomuutoksen torjunta- ja sopeutumismenoja, pakolaismenoja jne. ja tuoda näin julkiseen keskusteluun perusteluita livetä varsinaisesta 0,7 % tavoitteesta. Mielestäni Euroopassa tulisi päinvastoin sopia sitovista vuosittaisista tukilisäyksistä

Euroopasta suunnataan 50 miljardia euroa vuodessa kehitysyhteistyöhön. Tämän määrällisen panostuksen lisäksi tarvitaan parannusta kehitysyhteistyön laatuun ja vaikuttavuuteen. Kansalaisjärjestöillä on kehitysyhteistyössä tärkeä rooli, ja valtion tulee kanavoida merkittävä osuus kehitysyhteistyövaroista luotettavien järjestöjen hankkeisiin sekä myös kotimaassa tapahtuvaan kehityskasvatus- ja tiedotustyöhön.

Samoin kansalaisten omaehtoisen kehitysyhteistyöpanoksen tukeminen on mielestäni tarpeen, ja erityisesti nyt talouslaman aikana kun monet valtiot - häpeällistä kyllä - leikkaavat kehitysapua. Laajentamalla mm. tuloverolain lahjoitusvähennys koskemaan myös yksityisten henkilöiden tekemiä lahjoituksia kehitysyleistyöjärjestöille kannustettaisiin kansalaisia mukaan tavoittelemaan haluttua kehitysyhteistyöosuutta.

Tärkeää on eri politiikan alojen yhdensuuntaisuus kehitystavoitteiden saavuttamiseksi. On ensiarvoista edistää reilun kaupan periaatteilla toimivaa järjestelmää, jossa kehitysmaiden köyhille tarjotaan mahdollisuus nousta ahdingosta omalla työllään. Kauppapolitiikan ei pidä toisella kädellä viedä sitä hyötyä, jota yritetään saada aikaiseksi kehitysyhteistyöllä, kuten vaikkapa pienviljelyksen kehittämisohjelmilla. Esimerkiksi viljan ja sokerin viennillä kehitysmaihin tai naudanlihan, sianlihan ja maitotuotteiden vientituilla pilataan nykyisin markkinat kehitysmaiden pienviljelijöiltä, joista monet ovat naisia. Kun paikallinen pienviljelijöiden ruoantuotanto menetetään, seurauksena onkin nälkää ja työttömyyttä. Mielestäni EU:n oma ylituotanto tulee pitää kurissa lisäämällä varastointia ja säilyttämällä tuotantokiintiöt. Kiintiöt ovat myös oman suomalaisen tuotannon ainut mahdollisuus, koska olosuhteistamme johtuen emme pysty vapaaseen kilpailuun hinnalla. Vientituista luopumisen lisäksi tulisi asettaa vientitullit, ainakin määräajaksi, suojaamaan kehitysmaiden omaa ruoantuotantoa.

EU:n tulee myöskin muuttaa maahanmuuttopolitiikkaansa siten, että aivovuoto saadaan käännettyksi. Kuvaavaa on, että pelkästään Manchesterin kaupungissa on enemmän malawilaisia lääkäreitä kuin koko Malawissa. On luotava riittävät edellytykset kehitysmaiden koulutetuimpien palaamiseen kotimaahansa ja välittää sinne hankkimansa tietotaito erilaisten tuettujen ohjelmien kautta.

Hyvät kuulijat,

Europarlamentin syksyn keskustelu on pyörinyt nimitysspekulaatioiden ohella lähinnä talous- ja työllisyyskriisissä sekä ilmasto- ja energiahaasteissa. Molempien kohdalla on todettu, että maksumiehiksi uhkaavat jäädä ne, jotka ovat tilanteisiin vähiten syyllisiä eli kehitysmaat. Maailman köyhimmistä köyhimmät ihmiset joutuvat kärsimään siitä, kun taloustaantumassa useat maat leikkaavat rajusti kehitysapuaan, jopa humanitaarista katastrofiapuaan. Kehitysyhteistyövarojen lisäksi kehitysmailla tärkeitä ovat yksityiset ja julkiset investoinnit, jotka ovat laman aikana nekin rajusti pudonneet

EU-arvioiden mukaan vähintään 50 miljoonaa uutta ihmistä on joutumassa köyhyysrajan alapuolelle. Eräs syy koettuun finanssikriisiin on kansainvälisten valuuttavirtojen heikko valvonta. Nykysäännösten mukaan EU-maissa toimivien ylikansallisten yhtiöiden ei tarvitse eritellä tilinpäätöksissään sitä, mistä maasta voitot on kotiutettu ja paljonko esimerkiksi kehitysmaahan on maksettu veroja - jos

ollenkaan. Rahat ovat voineet päätyä joihinkin maailman yli 70 veroparatiisista, joista puolet on Euroopassa tai merentakaisilla hallintoalueilla. Laittomat rahansiirrot ovat noin 1000 miljardia euroa vuodessa ja kasvavat lähes 20 % vuosivauhtia. Eurooppalaisten lainsäädäntöalueiden osuus näistä hämäristä rahavirroista on ainakin 70 %. Ne on saatava kuriin ja läpinäkyviksi, sillä ne rapauttavat valtioiden veropohjaa ja myötävaikuttavat koettujen finanssikriisien syntymiseen.

EU:n harjoittama energiapolitiikka ei myöskään ole kaikilta osin järin kauaskatseista. Isot liikeyritykset ovat hankkineet kehitysmaista, kuten Tansaniasta, Mosambikista, Ghanasta ja Etiopiasta, satojatuhansia hehtaareita viljelymaata biopolttoaineiden tuotantoon ja se on paikallisesta ruoantuotannosta pois. EU:n tulee tarkistaa tässä linjaansa: se ei voi hankkia kehitysmaiden köyhien käytöstä maata 10 % biopolttoaineosuuden täyttämiseksi vuonna 2020, vaan tavoitetta tulee joko alentaa tai se tulee täyttää pelkästään ns. 2. sukupolven tuotannolla, kuten esimerkiksi Suomessa kehitetyllä puun kaasutusmenetelmällä tai levä-mikrobipohjaisella biopolttoaineen tuotannolla. Energian tarve myös kehittyvissä maissa nousee huimasti seuraavan 30 vuoden kuluessa, sillä kulutuksen lasketaan kasvavan 250 %. Erityisesti on ratkaistava fossiilisen energian kasvavan käytön ongelma. Suomella voisi olla rooli bioenergiaosaamisen viemisessä sinne, missä auringonvaloa ja muita viljelyn edellytyksiä parhaiten riittää.

Hyvät ystävät,

Vietämme tänään myös UNIFEMin pääjärjestön Yhdistyneiden Kansakuntien eli YK:n päivää. Järjestö, jota on viime aikoina - osin aiheestakin - on moitittu tehottomaksi ja kankeaksi, on kuitenkin historiansa aikana ollut ylivertainen demokratian, oikeusvaltioperiaatteiden ja ihmisoikeuksien edistäjänä. UNIFEM osana YK:n työtä on tarjonnut väylän paitsi avustamiseen, niin myös naisten ja tyttöjen aseman parantamiseen koko yhteisön yhteiseksi hyväksi.

UNIFEMin työn kautta olemme voineet toteuttaa hienoa ajatusta siitä, että ”Yksi ihminen ei voi muuttaa koko maailmaa, mutta voi muuttaa yhden ihmisen koko maailman”. Intoa, voimia ja menestystä tässä työssä edelleen teille lapinlahtelaiset unifemiläiset!